

Josip Broz Tito m fl: Bannlysningen av Jugoslavien

[Ur *Tariq Alis antologi, The Stalinist Legacy, Harmondsworth: Penguin, 1984, s 214-220.*
Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

1. Tito sätter in striden mellan Sovjetunionen och Jugoslavien i ett internationellt ideologiskt sammanhang, 20 januari 1951

Först hyste vi fullständig tillit till Sovjetunionen, och konflikten mellan oss och de sovjetiska ledarna härrörde ur de verkliga förhållanden som rådde mellan Sovjetunionen och de andra socialistiska staterna – i detta speciella fall Jugoslavien. Det sätt på vilket Sovjetunionen skötte relationerna mellan de socialistiska staterna var oacceptabelt för oss, inte bara på grund av att det rörde oss själva – Jugoslavien, en geografiskt liten socialistisk stat – utan av allmänna orsaker, eftersom vi redan från början såg att det var något mycket djupt rotat, att det gällde hela den framtida socialistiska utvecklingen i hela världen, och inte stämde överens med Marx', Engels' och Lenins lära. I början kunde vi naturligtvis inte veta vad allt detta skulle leda till, men vi insåg att det var fel, och vi tänkte att vi genom att gå mot denna uppfattning i det speciella fallet Jugoslavien kanske skulle kunna gynna en diskussion på jämlik basis, det vill säga att Sovjetunionens ledare skulle förstå att det var fel väg. Vi trodde att deras misstag i fråga om Jugoslavien berodde på bristande kunskaper om förhållandena i vårt land, som i sig själva var ett resultat av felaktig eller missvisande information om Jugoslavien och så vidare. Men nej, under en period av tre år – ty konflikten inleddes inte i och med revolutionen utan långt dessförinnan, vi kan till och med säga redan under krigsåren – blev det senare uppenbart att saker och ting gick mycket djupare än så, och att de sovjetiska ledarna i sin internationella politik använde metoder som är helt fel och anti-socialistiska, med andra ord att de hade avvikit från den rätta socialistiska vägen så som den har formulerats i stora drag av våra stora lärare Marx, Engels och Lenin.

Vårt parti har hjälpt alla progressiva folk i världen – inte bara socialister och kommunister utan också andra – att betrakta saker och ting på ett annorlunda sätt idag. Fler och fler människor i Västeuropa andas friare idag och ser att det går att uppnå socialismen på ett annat sätt än vad härskarna i Sovjetunionen vill, och istället på det sätt som arbetande människor i alla länder vill. Jag tycker att det är en stor tjänst som vårt parti har gjort genom att föregå med ett exempel, som har givit impuls till andra att tänka och känna att det finns revolutionära krafter i sina länder som kan bygga upp socialismen utan att någon väpnad makt överlämnar den på bajonettspetsar. Ty en verklig frihet har aldrig tidigare i historien frambringats på en bajonettspets, och ännu mindre kan socialismen byggas på det sättet.

2. Kardelj i Skupština anklagar Sovjetunionen för att fortsätta sin aggressiva politik mot Jugoslavien, 27 februari 1951

I dagens värld finns det ett antal riskområden som främjar krig. Jag vill speciellt nämna den som berör oss mest omedelbart, och vilken hotar Jugoslaviens oberoende, fred och socialistiska uppbygge, nämligen Sovjetunionens maktpolitik gentemot Jugoslavien, och även den fientliga politik som en del regeringar i grannländerna driver till stöd för Sovjetunionens utrikespolitik...

Hela ansvaret för detta sakernas tillstånd ligger hos Sovjetunionen och de regeringar som den har inflytande över. Den jugoslaviska regeringen har gjort allt i sin makt för att normalisera förhållandena mellan vårt land och länderna i det sovjetiska blocket. Jag skulle vilja påminna om att kamrat Tito och andra av den jugoslaviska regeringens officiella representanter ända sedan 1948 och fram

till idag har tagit varje tillfälle att föra fram och betona Jugoslaviens beredskap att normalisera förhållandena till länderna i Sovjetblocket, på ett villkor – att detta samarbete skulle grunda sig på respekt för de jugoslaviska folkens oberoende och på icke-inblandning i våra inre angelägenheter...

Vi kräver inte att den sovjetiska regeringen ska tycka om vårt sätt att bygga socialismen. Vi tycker inte om deras icke-socialistiska metoder, som dessutom komprometterar de socialistiska idéerna. Vi förebrår dem inte för att de underlåter att kritisera detta system. Men vi kräver följande av Sovjetregeringen: att de ska uppträda med vederbörlig respekt mot de jugoslaviska folkens oberoende och deras önskan att få arbeta i fred, och utan att hota någon, till förmån för den stora uppgiften att bygga socialismen och öka vårt arbetande folks välbefinnande.

3. Vid ett möte med polska kommunistpartiet förutsäger Molotov ”undanröjning av den Tito-fascistiska klickan”, 21 juli 1951, utdrag

Jugoslaviens öde är uppenbart för alla: med hjälp av bedrägliga metoder föll det i händerna på spioner och provokatörer som förrådade folket och sålde ut det till de angloamerikanska imperialisterna. Nu kan alla se att Titos, Kardeljs och Rankovičs gäng redan har återupprättat det kapitalistiska systemet i Jugoslavien, berövat folket dess revolutionära seger och förvandlat landet till ett vapen i händerna på de aggressiva imperialistiska länderna.

Detta lejda gäng av brottslingar som lurade till sig makten, inser att det jugoslaviska folket hatar dem, och det håller sig kvar vid makten med hjälp av blodig terror och fascistiska härskastrategier. Det kan inte fortsätta så länge till. Jugoslaviens folk kommer att hitta vägen till frihet och undanröja den Tito-fascistiska regimen.

4. Tito besvarar Molotovs beskyllningar med att anklaga de sovjetiska ledarna för folkmord, 27 juli 1951, utdrag

För några dagar sedan såg sig den välkända sovjetledaren Molotov nödsakad att resa till Polen och hålla ett ärekränkande, krigshetsande tal som först och främst riktade sig mot vårt land och dess ledare. Jag ska berätta varför han angrep oss, men först vill jag förklara varför han reste till just Polen. Han reste till Polen, kamrater, eftersom han ville hota dem och säga till polackerna vad de kan förvänta sig om de skulle våga följa Jugoslaviens exempel. De hot han yttrade mot oss riktar sig i själva verket i första hand mot polackerna, eftersom jag tror att han vid det här laget mycket väl vet att vi inte är rädda för hans hot. Han vet det, kamrater.

I sitt tal slungade han givetvis ut alla möjliga sorters hot och våldsamma förolämpningar mot vårt lands ledare. På sedvanligt sätt kallade han oss för spioner och brottslingar som mördar sitt folk. Men jag kan inte se deras beskyllningar som något annat än en önskan att dölja sina egna brott. De har mördat i Albanien, Bulgarien, Ungern, Rumänien, Polen och Tjeckoslovakien – för att inte nämna Ryssland självt. Och därför måste de anklaga oss för att mörda, för att på så sätt skylta över sina egna handlingar. Men vilka Kominform-medlemmar har vi dödat, vem av denna handfull uslingar som vi kunde ha tryckt till marken har vi förintat? Inte en enda! Varför skulle vi döda någon? Låt dem göra vad de vill, låt dem bygga socialismen och tänka på sig själva. Vad har Molotov för moralisk rätt att kasta att vi är brottslingar i ansiktet på oss, att vi mördar folk och utrotar dem? Vilken rätt har han att tala – han som är en av de främsta ledarna i ett land där det har begåtts ett oerhört brott, ett folkmord, där hela länder har förintats inför världens ögon? Var befinner sig den tyska republiken vid Volga, där ett av de mest begåvade folken brukade bo? Den befinner sig i de sibiriska skogarna! Var finns den krimtatariska republiken? Den existerar inte längre, den finns i Sibirien, den har försvunnit i skogarna och träskan! Var finns tjetjenerna i Kaukasus? De existerar inte längre – de har drivits bort från bergen där de som ett fritt folk under århundraden har kämpat för sin frihet. De har försvunnit till Sibirien, slukats av de enorma skogarna där de måste dö

långsamt, eftersom de inte klarar av klimatet. Var finns de tusentals och tiotusentals estniska, lettiska och litauiska medborgarna? De existerar inte längre, varje dag skickas de till Sibirien, för att arbeta under de allra hårdaste förhållanden och försvinna från jordens yta. Detta öde väntar alla land och folk som hamnar i deras klor. Vem är då brottsling, vem begår folkmord, och vem förintar folk och utför massmord? Ja, kamrater – svaret är enkelt. Så de har ingen moralisk rätt att kasta sådana förolämpningar i ansiktet på oss...

Molotov har hotat att vi ska försvinna, att alla ledare i vårt land som han har kallat brottslingar kommer att sopas undan, och att folket kommer att se till det. Han sa det eftersom han vet att vårt folk inte tycker om att hålla tyst. Men jag skulle vilja träffa honom här, jag skulle vilja att han kom till oss och sa vad han vill till er, så ska jag säga vad jag vill, och sedan får vi se vem ni tror på. Han har förvisso inte yttrat detta hot mot oss bara för att skrämma folket i detta land, utan om så behövs också för att skrämma dem bland oss som inte är ordentligt informerade. Men, kamrater, vårt folk låter sig inte skrämmas av hot.

5. Jugoslavien klagar i FN på fientliga aktiviteter från Sovjetunionens sida, 9 november 1951

1. Regeringen i Socialistiska rådsrepublikernas union har under mer än tre år – både direkt och via regeringarna i Ungern, Bulgarien, Rumänien och Albanien, liksom regeringarna i Tjeckoslovakien och Polen – uppviglat till, organiserat och utövat ett mångsidigt aggressivt tryck mot Jugoslavien i syfte att inkräkta på hennes suveränitet och hota hennes territoriella okränkbarhet och nationella oberoende. Dessa fientliga handlingar har visat sig på de internationella relationernas samtliga områden. De har också brutit de vanliga grundläggande banden mellan länder, så att de befintliga diplomatiska förbindelserna bara existerar till namnet. Det är uppenbart att dessa handlingar skapar en situation som hotar den internationella freden.
2. Regeringen i Federala folkrepubliken Jugoslavien (FPRY) har gjort allt i sin makt för att undvika en försämring av relationerna och bli provocerad. Trots mycket allvarliga förolämpningar har regeringen i FPRY inskränkt sig till sedvanliga och direkta, men tyvärr resultatlösa, diplomatiska åtgärder. Först när det blivit kristallklart att dessa fientliga handlingar faktiskt utgjorde ett system av aggressiva påtryckningar som intensifierades i enlighet med en plan, började regeringen i FPRY uppmärksamma denna situation under debatterna i FN:s generalförsamling om svårigheterna att upprätthålla freden. När detta inte fick önskat resultat gav regeringen i FPRY ut sin "Vitbok". Ingen av de anklagade regeringarna har ens försökt förneka eller motsäga de fakta som lades fram i "Vitboken", utan tvärtom har de allihopa fortsatt att öka de aggressiva påtryckningarna på alla områden.
3. Följaktligen anser regeringen i FPRY sig nödsakad att rikta generalförsamlingens uppmärksamhet på den situation som har uppstått och vilken är fylld av faror för freden, och som medvetet förvärras av Sovjetunionens regering, och på tillskyndan av denna även av regeringarna i Bulgarien, Ungern, Rumänien och Albanien samt av Tjeckoslovariens och Polens regeringar.
4. Fakta är:
5. Att Sovjetunionens regering har organiserat och tillsammans med de sex tidigare nämnda regeringarna i grund och botten genomfört en ekonomisk blockad mot FPRY. Vissa av de ovan nämnda staterna har redan avbrutit alla post- och järnvägsförbindelser med Jugoslavien, och på så sätt inte bara brutit mot sina avtal med Jugoslavien utan också internationella fördrag;
6. Att Sovjetunionens regering, tillsammans med de sex tidigare nämnda regeringarna, under

mer än tre år har drivit en ohyfsad kampanj av provokationer mot FPRY, som vad gäller omfattning och form inte har någon motsvarighet inom de internationella relationerna. Det direkta syftet med denna propaganda är att skapa en krigspsykos. Målet med denna propaganda är att väcka hat hos folken i de tidigare nämnda länderna mot Jugoslavien, och ställa till oro, upphetsning och osäkerhet bland jugoslaverna. För att förstärka effekten av propagandan som förs fram i radion och pressen, har höga representanter för Sovjetunionens regering och armé, och för de andra sex staterna, i offentliga och officiella tal inte bara förolämpat FPRY:s stat och regering, utan också riktat direkta uppmaningar till jugoslaverna att göra uppror och störta sin lagliga regering;

7. Att de med samma mål i sikte organiserar spioneri, omstörtande verksamhet och terroristhandlingar mot Jugoslavien. Man har inrättat speciella centra för att utbilda terroristgrupper. Dessa grupper skickas in i Jugoslavien från Bulgarien, Ungern och Albanien, med direkt hjälp från statliga organ, i syfte att genomföra skenmanövrar och sabotagehandlingar, för att försvaga Jugoslaviens försvarsförmåga;
8. Att medlemmar ur minoriteter i Jugoslavien, med samma mål i sikte, i stor skala förflyttas från områden där de har bott i århundraden. Detta är inte bara en omänsklig handling, utan också ett brott mot de överenskommelser om vapenstillestånd och fredsfördrag, under vilka regeringarna i respektive länder har lovat varandra att respektera mänskliga rättigheter och avstå från diskriminering;
9. Att regeringarna i Bulgarien och Ungern, i strid med villkoren i fredsfördragen, påtvingar medborgarskap i sina länder på jugoslaviska medborgare som fötts i de delar av Jugoslavien som Bulgarien och Ungern, i egenskap av allierade till Hitler, ockuperade under kriget;
10. Att tidigare nämnda regeringar, genom att dra tillbaka ambassadörer och ministrar från Belgrad, och gentemot jugoslaviska diplomater inlåta sig på diskriminerande praktik och handlingar som står i motsättning till ländernas lagar och etablerad internationell praktik – att grundlöst tillbakavisa diplomatiska noter och underlåta att besvara dem; och missbruka diplomatisk korrespondens för ärekränkande och grova angrepp på FPRY – inte bara gör det omöjligt att lösa ens obetydliga dispyter via de diplomatiska kanalerna, utan också äventyrar ett formellt upprätthållande av de diplomatiska förbindelserna;
11. Att Sovjetunionens och de andra sex staternas regeringar ensidigt har upphävt 46 politiska, ekonomiska, kulturella och andra överenskommelser och fördrag med Jugoslavien;
12. Att regeringarna i Bulgarien, Ungern och Rumänien med stöd från regeringen i Sovjetunionen egenmäktigt har brutit mot de militära klausulerna i fredsfördragen genom att öka sina arméers storlek och utöka deras vapenantal och vapenkvalitet. Det har skett demonstrativa trupprörelser och manövrar i FPRY:s gränsområden. Antalet sovjetiska trupper och deras placering i Ungern och Rumänien ger dessa demonstrativa provokationer en mycket allvarlig karaktär, och uppenbarligen uppmuntrar de dem eftersom provokationerna ökar i antal och intensitet, så att många jugoslaviska gränsvakter och medborgare har blivit dödade och sårade under incidenter som har ägt rum vid gränsen till tidigare nämnda länder. Inte bara antalet incidenter utan också det sätt på vilket dessa incidenter äger rum, bevisar att syftet är att förvärpa de rådande spänningarna.
13. Alla dessa och liknande handlingar från regeringarna i Sovjetunionen, Ungern, Rumänien, Bulgarien och Albanien, liksom Tjeckoslovakiens och Polens regeringar, bryter mot de allmänt accepterade principer som rör relationerna mellan nationer, såsom de framhålls i FN:s stadgar.
14. Alla de försök som FPRY:s regering hittills har gjort för att på ett fredligt sätt lösa tvistefrågorna, liksom FPRY:s regerings förslag att sluta avtal om en varaktig fred och en icke-

aggressionspakt med var och en av de närliggande länderna, som lades fram av herr utrikesminister Edvard Kardelj vid mötet med FN:s generalförsamling den 25 september 1950, har varit fruktlösa. Tvärtom har regeringarna i de stater som är ansvariga för detta sakernas tillstånd hela tiden försämrat relationerna, så att de i oktober 1950, just innan mötet med FN:s generalförsamling, till och med vägrade att ta emot noter om allvarliga incidenter där jugoslaviska medborgare mördades på jugoslaviskt territorium av agenter från nämnda stater.

15. Efter att ha uttömt alla normala diplomatiska medel för att undanröja en situation som är fylld av faror för den internationella freden, och med tanke på att situationen blir allt värre, vill FPRY:s regering vördsamt begära att FN:s generalförsamling, i enlighet med artikel 10 i FN:s stadgar, sätter upp följande punkt på generalförsamlingens dagordning, så att församlingen kan diskutera den och göra de rekommendationer den finner lämpliga: "Fientliga aktiviteter från Sovjetunionens regering och regeringarna i Bulgarien, Ungern, Rumänien och Albanien, liksom regeringarna i Tjeckoslovakien och Polen, mot Jugoslavien."